

ŽYGIMANTO AUGUSTO RENESANSINIAI RŪMAI

Naujas Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų raidos etapas Renesanso epochoje siejamas su Žygimanto Augusto (1529 / 1530 / 1544 / 1548–1572) vardu. 1544 m. tapęs faktišku Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovu, jis netrukus inicijavo naujas Valdovų rūmų statybas. Greta tėvo statytų vadinamųjų Senųjų rūmų Žygimantas Augustas pastatė Naujuosius rūmus (manoma, kad šiaurės vakarų korpusą). Taip greičiausiai jau Žygimanto Augusto laikais susiformavo iš visų pusių korpusais ir sienomis apjuostas vidinis rūmų kiemas, o greta buvo užveistas renesansinis sodas. Vilniaus Žemutinėje pilyje, netoli rūmų, jis statė savo šeimos mauzoliejų – Šv. Onos ir Barbaros bažnyčią.

Žygimanto Augusto renesansinių rūmų statyboms Vilniaus Žemutinėje pilyje vadovavo architektas ir karo inžinierius Jobas Breifusas, italų architektas ir skulptorius Džovani Cini. Čia taip pat dirbo jo brolis akmentašys Baltramiejus Cini, Antonas Vidė, Erhartas Šveigeris, kiti iš Lietuvos, Lenkijos, Čekijos bei kitų Vidurio Europos kraštų kilę meistrai. Jie rūmų eksterjerų ir interjerų apdailai – langų apvadams, portalams, karnizams – plačiai panaudojo vietinį smiltainį, klasikines orderines sistemos elementų. Žygimantas Augustas Vilniaus rūmuose sukaupe didžiulę biblioteką, įspūdingų meno (paveikslų, gobelenų), ginklų, medžioklės trofėjų rinkinį, turtingą lobyną, kuriuo žavėjosi rūmuose apsilankęs popiežiaus pasiuntinys Bernardas Bondžiovanis. Su Vilniaus rūmais susijusi romantiška, bet kartu ir tragiška Žygimanto Augusto ir Barbaros Radvilaitės meilės istorija. Juose buvo priimami užsienio šalių pasiuntiniai, Prūsijos ir Kuršo kunigaikščių vasalinės priesaikos. 1562 m. čia įvyko būsimojo Švedijos karaliaus Jono III Vazos ir Žygimanto Augusto sesers Kotrynos Jogailaitės jungtinių iškilmių, vėliau švedų Vazų dinastijai atvėrusios kelią į Abiejų Tautų Respublikos (Lenkijos ir Lietuvos valstybės) valdovo sostą.

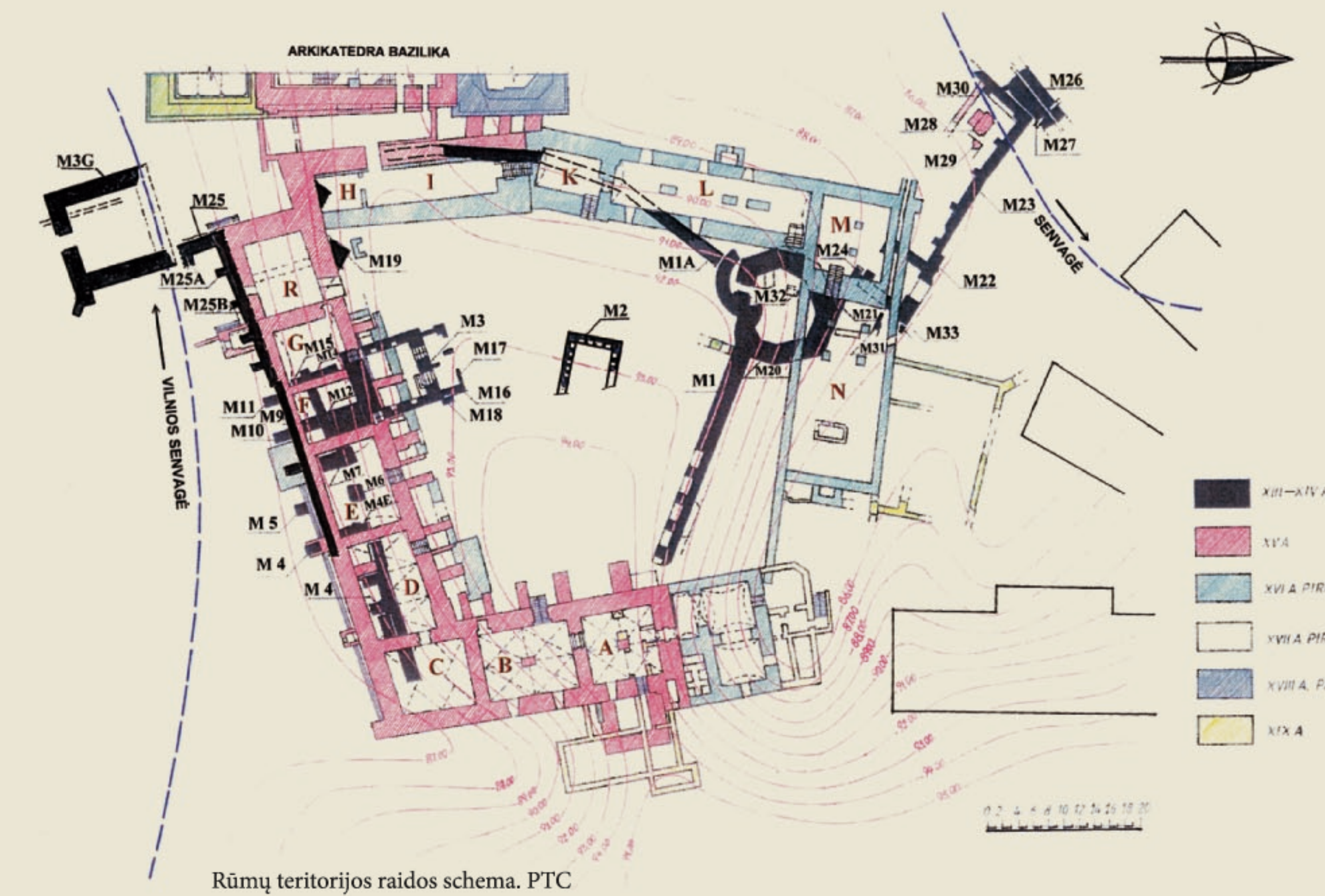
Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Žygimanto Augusto portretas. Petrus Dankernas de Rij (P), apie 1643 m. ŽKW

Valdovų rūmų šiaurės vakarų korpusas – vadinamieji Žygimanto Augusto Naujieji rūmai. Pranciškaus Smuglevičiaus sepija, apie 1797 m. MNK

Žygimanto Augusto žmoną – Elžbietos Habsburgaitės ir Barbaros Radvilaitės – portretų diptikas, Vilnius, 1543–1551 m. MNK

Rūmų teritorijos raidos schema. PTC

Gobelenas su Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didžiuoju herbu, Flandrija, XVI a. LDK VR

Gobelenas „Danielius sutinka Ariochą“, Flandrija, Briuselis, 1550–1560 m. LDK VR

Žygimanto Augusto bibliotekos, buvusios Valdovų rūmuose, knyga, Vilnius, 1557 m. VUB, RPL

Prel. M. Jasinskio Vilniaus katedrai dovanotas relikvijorius. Lietuva, Vilnius arba Vokietija, Niurnbergas, XVI a. vid. LDM

XVI a. auksinis, emalo ir filigrano technika puoštas žiedas su deimanto akute. PTC

XVI a. herbinis koklis su LDK herbu – Vyčiu. PTC

